https://farid.ps/articles/israel_is_holding_thousands_of_palestinians_hostage/tr.html

İsrail’in Uzun Süreli Uluslararası Hukuk İhlalleri, Filistinli Mahkumların Rehine Statüsü ve Çözüm Yolu

Onlarca yıldır İsrail, uluslararası hukuku ve Filistinli mahkumların insan haklarını ihlal eden uygulamalar yürütmüş, onları suçlama olmaksızın keyfi olarak gözaltında tutmuş ve işkence ile cinsel şiddet dahil ağır kötü muamelelere maruz bırakmıştır. Bu mahkumlar, uygun hukuki süreç olmaksızın korkunç koşullarda tutulmakta olup, gözaltılarının zorlayıcı ve keyfi doğası nedeniyle rehine olarak sınıflandırılmalıdır. İsrail, keyfi gözaltı uygulamasını sonlandırarak, Filistinli mahkumları serbest bırakarak ve uluslararası hukuki standartlara uyarak, Hamas tarafından tutulan kendi rehinelerinin serbest bırakılmasını sağlayabilir ve saldırılar olasılığını azaltabilir, böylece çatışmanın temel nedenlerinden birini ele alabilir.

Onlarca Yıl Süren Uluslararası Hukuk ve İnsan Hakları İhlalleri

İsrail’in idari gözaltı kullanımı — bireyleri suçlama veya yargılama olmaksızın tutma — onlarca yıl öncesine dayanır ve uluslararası hukukun açık bir ihlalidir. Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi (UDHR), özgürlük hakkını (Madde 9) ve adil yargılanma hakkını (Madde 10) garanti ederken, İsrail’in 1991’de onayladığı Sivil ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICCPR), bu hakları Madde 9 ve 14 ile güçlendirir. İşgalci güç olarak İsrail’e uygulanan Dördüncü Cenevre Sözleşmesi, işgal altındaki bölgelerde yargılama olmaksızın gözaltıyı sınırlandırır, ancak İsrail’in idari gözaltıyı rutin olarak kullanması bu standartları ihlal eder. Birleşmiş Milletler Keyfi Gözaltı Çalışma Grubu, özellikle şeffaflık eksikliği ve mahkumlar için yasal çözümlerin olmaması nedeniyle bu uygulamayı sürekli olarak keyfi olarak sınıflandırmıştır (BM İnsan Hakları Ofisi).

Bu uygulamanın ölçeği şaşırtıcıdır. 7 Ekim 2023 öncesinde yaklaşık 1.300 Filistinli idari gözaltında tutulurken, bu sayı 2025 başında 3.400’ün üzerine çıktı (Addameer İstatistikleri). Tarihi veriler, bunun yeni bir fenomen olmadığını gösteriyor; Daniel J. N. Weishut’un 2015’teki bir çalışması, 2005-2012 yılları arasında sistematik kötü muameleleri belgeledi, binlerce mahkum arasında 60 cinsel işkence vakası ile uzun süredir devam eden bir modeli işaret etti (DOI: 10.1016/j.rhm.2015.11.019). BM Komisyonu, 2024’te bu uygulamaları sistematik doğası nedeniyle savaş suçları ve insanlığa karşı suçlar olarak sınıflandırdı (BM Komisyonu).

Mahkumlara Yönelik Ciddi Kötü Muamele

Filistinli mahkumlar, işkence, cinsel şiddet ve aşağılama ile karşı karşıya kalarak dayanılmaz koşullara katlanıyor; bu, İşkenceye Karşı Sözleşme (CAT) ve ICCPR’nin 7. Maddesi’ni ihlal

ediyor ve bu madde, zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleyi yasaklıyor. 2015 çalışması, zorla çıplak bırakma, sözlü cinsel taciz ve genital bölgeye baskı ile keskin olmayan bir cisimle tecavüz gibi fiziksel saldırıları detaylandırdı (Weishut, 2015). 7 Ekim 2023'ten sonra kötü muameleler arttı: raporlar, kaburgaların kırılmasına neden olan dayaklar, elektrik şokları, su işkencesi, yanıklar ve cisimlerle ve köpeklerle tecavüzleri belgeledi. Kiryat Arba polis karakolunda bir kadın mahkum, gözleri bağlıyken tecavüz tehdidi aldı ve BM uzmanları, Ağustos 2024'e kadar gözaltında kötü muamele nedeniyle 53 ölüm bildirdi, otopsiler işkence izlerini ortaya koydu (Uluslararası Af Örgütü; BM Uzmanları).

Aşağılama taktikleri yaygın; mahkumları çıplak bırakma, üzerlerine idrar yapma ve İsrail şarkıları söyleme veya sayım sırasında diz çökme gibi aşağılayıcı eylemler yapmaya zorlama gibi. Bu koşullar, Mart 2025'e kadar 14 yaşındaki çocukları bile etkiledi ve insan onuruna ve uluslararası hukuka sistematik bir saygısızlık gösteriyor (DCIP).

Filistinli Mahkumlar Rehine Olarak

Suçlama, yargılama veya mahkumiyet olmaması ve gözaltılarının zorlayıcı doğası göz önüne alındığında, Filistinli mahkumlar mahkum değil, rehine olarak sınıflandırılmalıdır. 1979 Uluslararası Rehin Alma Karşıtı Sözleşme, rehineleri üçüncü bir tarafı harekete geçmeye zorlamak için tutulan bireyler olarak tanımlar, ancak bu terim, bireyleri siyasi veya güvenlik nedenleriyle keyfi olarak özgürlüklerinden mahrum eden devlet uygulamalarına da retorik olarak uygulanabilir. Filistin direnişini bastırmak için kullanılan ve genellikle itiraf almak için işkence içeren idari gözaltı, bu modele uyar. Sistematik kötü muameleler— aşağılama ve küçük düşürme amaçlı— rehin alma için tipik olan zorlayıcı niyetle uyumludur. Uluslararası Af Örgütü gibi insan hakları grupları, bu gözaltıları keyfi olarak tanımlar ve Gazze'de tutulan rehinelerle benzerlikler kurar, ancak yasal terimi kullanmaktan kaçınır (Uluslararası Af Örgütü). Onları rehine olarak adlandırmak, İsrail'in eylemlerinin yasadışılığını ve etik ciddiyetini vurgular ve bunları yasal hapis cezalarından ayırır.

Çözüm Yolu: Filistinli Mahkumların Serbest Bırakılması ve Keyfi Gözaltının Sonlandırılması

İsrail, Filistinlilerin temel şikayetlerinin kök nedenini ele alarak—keyfi gözaltı ve kötü muamele— Hamas tarafından tutulan kendi rehinelerinin serbest bırakılmasını sağlayabilir ve saldırılar olasılığını azaltabilir. Hamas'ın rehine alması, Rehin Alma Sözleşmesi kapsamında yasadışı olsa da, karşılıklı serbest bırakmalar için müzakere yapmayı açıkça hedefler; bu, 2011 Gilad Şalit anlaşmasında (bir İsrail askeri için 1.027 Filistinli mahkum) ve Kasım 2023 ateşkes anlaşmasında (105 rehine için 240 Filistinli mahkum) görüldü (The Guardian; CNN). Ekim 2024 itibarıyla Gazze'de 97 İsrail rehinesi kalmış olup, Hamas daha geniş bir mahkum değişimi arıyor (CNN). 3.400'den fazla idari gözaltındaki Filistinli mahkumu serbest bırakarak, İsrail karşılıklı serbest bırakmayı kolaylaştırabilir, çünkü Hamas bu şartlar altında müzakere yapmaya istekli olduğunu göstermiştir.

Ayrıca, keyfi gözaltı uygulamasını sonlandırmak, Filistin militanlığının temel bir itici gücünü ele alır. 1.200 kişiyi öldüren ve 251 rehine alan 7 Ekim 2023 saldırısı, kısmen yüksek sayıda Filistinli mahkum—Nisan 2024'te 9.500'den fazla, çoğu suçlama olmaksızın işkence benzeri koşullarda tutulan—tarafından motive edildi (Al Jazeera). Bu sistematik adaletsizlik, öfke ve şiddeti körükler, çünkü Hamas gibi gruplar mahkumların durumunu saldırıları meşrulaştırmak için kullanır. İdari gözaltıyı sonlandırmak, uluslararası hukuka uymak ve yasal olarak tutulan bireylerin insani muamelesini sağlamak, bu tür saldırıların teşvikini azaltır ve çatışmadaki temel bir şikayeti ele alır.

Karşı Argümanlar ve Çürütme

İsrail, idari gözaltının güvenlik için gerekli olduğunu, şüpheli tehditleri gözaltına alarak saldırıları önlediğini iddia edebilir. Ancak, adil süreç eksikliği, gizli deliller ve sistematik kötü muameleler bu gerekçeyi zayıflatır. BM ve insan hakları grupları, çocuklar da dahil olmak üzere birçok mahkumun güvenilir bir tehdit oluşturmadığını belgeledi ve bu uygulama genellikle aktivistleri ve sivilleri toplu cezalandırma olarak hedef alır (B'Tselem). Dahası, kötü muamelelerin ölçeği—işkence, cinsel şiddet ve gözaltında ölümler—hiçbir güvenlik gerekçesiyle haklı gösterilemez, çünkü CAT ve ICCPR kapsamındaki geri alınamaz hakları ihlal eder. Mahkumları serbest bırakmak ve gözaltı uygulamalarını reforme etmek, yalnızca uluslararası hukuka uygun olmakla kalmaz, aynı zamanda Hamas gibi grupların anlatılarını zayıflatır ve mahkumlar meselesi aracılığıyla destek toplama yeteneklerini azaltır.

Sonuç

İsrail'in suçlama olmaksızın keyfi gözaltı uygulaması, Filistinli mahkumlara yönelik işkence, cinsel şiddet ve aşağılama ile birleştiğinde, UDHR, ICCPR, CAT ve Cenevre Sözleşmelerinde belirtilen uluslararası hukuk ve insan haklarının ciddi ihlallerini oluşturur. Zorlayıcı ve insanlık dışı koşullarda tutulan bu mahkumlar, gözaltılarının yasadışılığını ve etik ciddiyetini yansıtmak için rehine olarak sınıflandırılmalıdır. Bu Filistinli rehineleri serbest bırakarak ve keyfi gözaltıyı sonlandırarak, İsrail, Hamas tarafından tutulan kendi rehinelerinin serbest bırakılmasını sağlayabilir, önceki karşılıklı serbest bırakma anlaşmalarında gösterildiği gibi, ve mahkumların muamelesine ilişkin şikayetlerden kaynaklanan saldırıların olasılığını azaltabilir. Bu yaklaşım, İsrail'i uluslararası yükümlülükleriyle uyumlu hale getirir, çatışmanın temel bir nedenini ele alır ve daha adil bir çözüm için yol açar.

Anahtar Alıntılar

- Weishut, D. J. N. (2015). Filistinli erkeklere yönelik cinsel işkence
- Uluslararası Af Örgütü: korkunç işkence vakaları
- Uluslararası Af Örgütü: Rehinelerin ve mahkumların serbest bırakılması
- BM İnsan Hakları Ofisi: Filistinli mahkumlar keyfi olarak tutuluyor
- BM Uzmanları: Filistinlilere yönelik artan işkence kullanımı
- BM Komisyonu: İşgal altındaki Filistin toprakları hakkında rapor
- Addameer İstatistikleri
- B'Tselem: İdari gözaltı
- DCIP: En genç Filistinli çocuk gözaltında

- CNN: İsrail-Hamas savaşı: 7 Ekim yıl dönümü
- The Guardian: Gilad Şalit takasla serbest bırakıldı
- Al Jazeera: Filistinli mahkumlar günü